

Καπνός και Έρωτας

ΔΑΦΝΗ ΜΠΕΡΜΠΕΡΗ
ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΕΡΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Καπνός και έρωτας
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Δάφνη Μπερμπέρη-Κρυστάλλη
ΣΕΙΡΑ: Ελληνική λογοτεχνία
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ευγενία Γάλλου
ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Εκδόσεις Έξη
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Εκδόσεις Έξη

Copyright © Δάφνη Μπερμπέρη-Κρυστάλλη
Copyright © 2025 Εκδόσεις Έξη

ISBN: 978-618-5713-78-2

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν.2121/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται η κατ' οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και γενικώς αναπαραγωγή, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση σε οποιαδήποτε μορφή και εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Έξη
Λουίζης Ριανκούρ 13
11523 Αθήνα
Τηλ.: 211 4111078
www.ekdoseiseksi.gr
email: info@ekdoseiseksi.gr

Δάφνη Μπερμπέρη-Κρυστάλλη

ΚΑΠΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΑΣ

Εκδόσεις Έξη

Λονδίνο, φθινόπωρο 1965

Η ομίχλη είχε καλύψει για άλλη μια μέρα τον γκρίζο ουρανό της πόλης. Δεν την ενοχλούσε όμως πια. Το είχε συνηθίσει αυτό το υγρό άσπρο σύννεφο που κατακαθόταν αργά και σταθερά στη βρετανική πρωτεύουσα. Ακούμπησε τους αγκώνες της στο σιδερένιο κιγκλίδωμα της γέφυρας, στηρίζοντας με αυτόν τον τρόπο το σώμα της. Χιλιάδες περαστικοί την προσπερνούσαν χωρίς να της ρίξουν ούτε μια ματιά, επιταχύνοντας ακόμα περισσότερο το βήμα τους, με την ελπίδα να φτάσουν έγκαιρα στην εργασία τους. Τα λιγοστά αυτοκίνητα δημιουργούσαν με τα φώτα τους πολύχρωμες σκιές που τις αντιλαμβάνονταν με την άκρη των ματιών της. Αυτών των ματιών που δεν έβλεπαν μπροστά τους τον Τάμεση, που υπερήφανος διέσχιζε την πόλη από άκρη σε άκρη, αλλά εκείνο το γλυκό και πονεμένο συνάμα βλέμμα της γιαγιάς Αρχοντούλας.

Μέρες τώρα γυροφέρνει στο μυαλό της το τελευ-

ταίο της γράμμα. Τα όμορφα, στρογγυλά καλλιγραφικά γράμματα που αφήνουν το στίγμα τους πάνω στο άσπρο χαρτί «χορεύουν» συνέχεια στο μυαλό της. Η γιαγιά πάντα είχε τον τρόπο της να της δημιουργεί μια όμορφη νοσταλγία για τον τόπο της, για το μέρος που γεννήθηκε και μεγάλωσε, αλλά το τελευταίο γράμμα της ήταν αλλιιώτικο, διαφορετικό. Σαν κάτι άλλο να κρυβόταν πίσω από τις λέξεις, σαν να αποτελούσε ένα προσκλητήριο για την επιστροφή της στην πατρίδα.

Το ήξερε ότι η γιαγιά ποτέ δεν θα της ζητούσε ευθέως να επιστρέψει. Άλλωστε εκείνη ήταν που την ώθησε να πάρει μια τέτοια απόφαση, να ξενιτευτεί, να φύγει μακριά της, για να βρει μια τύχη που η μικρή τους πόλη της στερούσε.

Είχε παραξενευτεί πολύ τότε για αυτόν τον φίλο, που της ανέφερε η γιαγιά Αρχοντούλα. Για «τον φίλο από τα ξένα», όπως τον αποκαλούσε, αποφεύγοντας αρχικά να αναφέρει το βαφτιστικό του όνομα. Για τον φίλο που προσκάλεσε την εγγονή της στο Λονδίνο να τη βοηθήσει να φτιάξει μια πιο όμορφη ζωή. Από μικρή θυμόταν ότι η γιαγιά φίλους πολλούς δεν είχε. Τους είχε αφήσει πίσω στα Αλάτσατα* μαζί με τον άντρα της, μαζί με την προηγούμενη ζωή της. Μόνο την κόρη της είχε καταφέρει να πά-

* Τα Αλάτσατα είναι μια πόλη στα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, σημερινής Τουρκίας, που είχε σχεδόν αμιγώς χριστιανικό πληθυσμό μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1922, όταν οι κάτοικοί της εκδιώχθηκαν από τον τουρκικό στρατό. Το όνομα της πόλης προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «άλας», στην ελληνική δημοτική γλώσσα «αλάτι».

ρει μαζί, την κουβαλούσε στα σπλάχνα της, αλλά κι αυτή σαν να μην τη σήκωσε το κλίμα της Ελλάδας κι έφυγε γρήγορα να βρει τον πατέρα της σε άλλους γαλαξίες. Μια μόνο φίλη της γιαγιάς θυμάται στην Καβάλα, την κυρα-Μαρίκα, τη γειτόνισσά τους στη συνοικία της Παναγίας.

Τα παγωμένα χέρια του Αποστόλη, που παιχνιδιάρικα της έκλεισαν τα μάτια, άπλωσαν σταδιακά μια ανατριχίλα σε κάθε κύτταρο του κορμιού της.

«Συγγνώμη που άργησα αλλά είχα έναν ακόμα καθγά με τον ακατονόμαστο».

Η Ερωτηίδα γύρισε τον καρπό του χεριού της ρίχνοντας μια κλεφτή ματιά στο ρολόι.

«Δεν πειράζει, δεν το κατάλαβα», είπε και τον φίλησε σταυρωτά στα κατακόκκινα από το κρύο μάγουλά του.

«Πάμε;»

Ο Αποστόλης κούνησε καταφατικά το κεφάλι και με μια γρήγορη κίνηση την έπιασε από το μπράτσο, σε μια προσπάθεια να ζεσταθούν και οι δύο. Αν και οι χειμώνες στο Λονδίνο ήταν γενικά ήπιοι, η υγρασία αυτό το πρωινό έκανε το κρύο πιο έντονο.

Οι δύο φίλοι, πιασμένοι αγκαζέ, άρχισαν να περπατούν κατά μήκος της γέφυρας. Είχαν πια κάνει μέρος της καθημερινότητάς τους αυτή τη διαδρομή, που κατέληγε σε ένα μικρό καφέ για ένα ζεστό ρόφημα πριν από την έναρξη των μαθημάτων τους.

Συνήθως αντάλλασσαν τα νέα της προηγούμε-

νης μέρας μέχρι να φτάσουν στην καφετέρια. Σήμερα όμως δεν μιλούσε κανείς. Ο Αποστόλης σαν να άφησε σπίτι την ακατάσχετη φλυαρία του και η Ερωτηίδα δεν προσπάθησε να τον κάνει να σταματήσει, κλείνοντας το στόμα του με τα δυο της χέρια, για να προλάβει κι αυτή να του πει τα δικά της νέα. Σαν να προσπαθούσαν σήμερα και οι δύο να κατανοήσουν τα λόγια των αγαπημένων τους, πριν αρχίσουν να τα αναλύουν μέσα στον ζεστό χώρο του αγαπημένου τους καφέ.

Η διαδρομή δεν ήταν μεγάλη. Γύρω στα δέκα λεπτά από το σημείο συνάντησής τους. Τους άρεσε να δίνουν ραντεβού πάνω στη γέφυρα και να ατενίζουν τον ποταμό. Ένιωθαν ελεύθεροι, σαν να τους έπαιρνε το ποτάμι μακριά.

Η ζέστη τύλιξε σαν σάλι το σώμα τους μόλις μπήκαν στον χώρο που μύριζε καφέ και κανέλα. Ο Αποστόλης έβγαλε τα γυαλιά του, για να καθαρίσει τη θαμπάδα από τη διαφορά θερμοκρασίας, και η Ερωτηίδα χάρισε απλόχερα ένα χαμόγελο στον Τζορτζ, τον ιδιοκτήτη του καφέ, ο οποίος έσπευσε γρήγορα προς το μέρος τους, χαιρετώντας και τον Αποστόλη που εκείνη τη στιγμή ξαναέβαζε τα γυαλιά στη θέση τους.

«Σαν να αργήσατε λίγο σήμερα», είπε με την ωραία βρετανική προφορά του.

«Εγώ φταίω. Είχα κάτι θέματα στο σπίτι», απολογήθηκε ο Αποστόλης.

Η Ερωτηίδα τον σκούνηξε διακριτικά για να στα-

ματήσει να μιλάει. Μπορεί να γνώριζαν τον Τζορτζ χρόνια, αλλά μόνο ως ιδιοκτήτη της καφετέριας που έπιναν καθημερινά το τσάι ή τη σοκολάτα τους. Όχι να του εμπιστεύονται και πτυχές της ζωής τους!

Ήταν κακό ελάττωμα αυτό του Αποστόλη. Τουλάχιστον ως τέτοιο το εκλάμβανε η Ερωτηίδα, που δεν ήταν και το πιο ανοιχτό άτομο στον κόσμο. Τής είχε κάνει εντύπωση αυτή η ευκολία τού να «γυμνώνει» την ψυχή του. Μπορούσε να αποκαλύψει όλα του τα μυστικά σε κάποιον που μόλις είχε γνωρίσει. Άνοιγε το στόμα του και ξεχνούσε να το κλείσει. Πολλές φορές η ίδια τον συγκρατούσε από μεγάλες αποκαλύψεις που θα τον έφερναν αντιμέτωπο με πολλά προβλήματα.

Κατά τα άλλα, ήταν ο πιο γλυκός άνθρωπος που ήξερε, μετά τη γιαγιά Αρχοντούλα, φυσικά. Ήταν ο καλύτερός της φίλος, ο μοναδικός ίσως πραγματικός της φίλος. Από αυτούς που νιώθουν τη χαρά σου χωρίς να ζηλεύουν και συμπάσχουν στις λύπες σου σαν να είναι εκείνοι που πονούν. Κι ενώ για τον εαυτό του ήταν εξαιρετικά αποκαλυπτικός, τα μυστικά τα δικά της τα θεωρούσε ιερά και δεν τα εκμυστηρευόταν σε κανέναν.

Ήταν καλόκαρδος, φιλικός με όλους και έβλεπε πάντα την καλή τους πλευρά, προσπαθώντας να δικαιολογήσει κάθε τρέλα ή παράπτωμα. Πίστευε ότι εξωτερικοί παράγοντες επηρεάζουν κάποιες φορές τη συμπεριφορά των ανθρώπων και τους βγάζουν έξω από τα προκαθορισμένα όριά τους και, όταν

εκλείψουν αυτοί οι παράγοντες, οι άνθρωποι επανέρχονται στη βάση τους που είναι η καλοσύνη.

Βέβαια, η Ερωτηίδα είχε άλλη άποψη. Επιφυλακτική από τη φύση της, ήταν καχύποπτη σε κάθε έναν που την προσέγγιζε. Πίστευε ότι όλοι είχαν άλλους σκοπούς από αυτούς που αρχικά εκδήλωναν. Ίσως σε αυτό έφταιγε η γιαγιά της, που καθημερινά της τόνιζε να προσέχει τις πράξεις της.

Ευτυχώς, πάντως, όσον αφορούσε τον Αποστόλη, λειτούργησε περισσότερο το ένστικτό της και όχι η λογική, που μόνο λογική δεν ήταν. Εξάλλου, δεν μπορούσε να κάνει κι αλλιώς.

Ο Αποστόλης μπαινόβγαινε καθημερινά στο σπίτι του Τζέιμς ως μαθητευόμενός του στα χρηματοοικονομικά και η Ερωτηίδα, που έμενε εκεί, δεν μπορούσε να τον αποφύγει. Ούτε και το επεδίωξε, φυσικά. Ο Αποστόλης ήταν συνομήλικός της σχεδόν, Έλληνας κι ο ίδιος, και προσφέρθηκε να της μάθει την αγγλική γλώσσα, από την οποία η Ερωτηίδα ήξερε μόνο μια δυο λέξεις. Κι αποδείχτηκε εξαιρετος δάσκαλος, αφού εκείνη έμαθε να μιλάει άπταιστα τα αγγλικά μέσα σε έξι μήνες. Ούτε και η ίδια πίστευε ότι τα κατάφερε όταν άκουγε τις λέξεις να βγαίνουν αυθόρμητα από τα χείλη της, χωρίς να τις πολυσκέφτεται. Κι ο Αποστόλης από δίπλα καμάρωνε με την εκπληκτική πρόοδο της μαθήτριάς του, που έμμεσα υποδήλωνε και τη δική του εξαιρετική δουλειά.

«Λοιπόν; Τι θέματα είχες με τον... ακατονόμαστο που ήσουν έτοιμος να τα ξεφουρνίσεις και στον

Τζορτζ;» ρώτησε με ένα ελαφρύ χαμόγελο η Ερωτηνίδα, μόλις κάθισαν στο αγαπημένο τους τραπέζακι.

Ο Αποστόλης έριξε σκεπτικός μια ματιά έξω από το βιτρό παράθυρο. Η ομίχλη είχε αρχίσει σιγά σιγά να κατακάθεται στον δρόμο. Κόσμος πηγαινοερχόταν βιαστικός, ρίχνοντας ματιές προς το μέρος που κάθονταν οι δύο φίλοι. Ύστερα, κοίταξε προς την Ερωτηνίδα που περίμενε υπομονετικά την απάντησή του.

Ο Τζορτζ έφτασε χαμογελαστός με τις ζεστές σοκολάτες. Ακούμπησε τις κούπες με το ρόφημα πάνω στο τραπέζι μαζί με ένα μικρό πορσελάνινο πιάτο, γεμάτο λαχταριστά σοκολατένια μπισκοτάκια, κι έφυγε βιαστικός για να εξυπηρετήσει και τους άλλους πελάτες, που συνεχώς έμπαιναν στο μαγαζί του.

«Λοιπόν, Τόλη; Περιμένω».

Ο Αποστόλης ήπιε μια γουλιά από το ρόφημά του, κοίταξε τη φίλη του βαθιά στα μάτια και ξεφύσηξε δυνατά, σαν να ήθελε να βγάλει από μέσα του με αυτήν την ανάσα όλα τα προβλήματα που τον απασχολούσαν.

«Δεν μπορώ άλλο, Έρωτά μου, αυτήν την κατάσταση. Έχω κουραστεί! Ξέρεις πόσο τον αγαπάω, έτσι;»

Η Ερωτηνίδα κούνησε το κεφάλι απαντώντας καταφατικά.

«Γιατί να το ξέρεις εσύ κι αυτός να έχει αμφιβολίες για την αγάπη μου; Δεν του έχω δώσει ποτέ ούτε ένα δικαίωμα. Αλλά αυτό που μου ζητάει δεν μπορώ να το κάνω!»

«Ίσως θα έπρεπε να το σκεφτείς, Τόλη μου. Ξέρω ότι δεν θέλεις να μαθευτεί αλλά, αφού εσύ το έχεις αποδεχτεί, γιατί να μετράει η γνώμη του κόσμου πιο πάνω από την ευτυχία σου; Ξέρεις πόσο σ' αγαπώ, ξέρεις πόσο σε υποστηρίζω, αλλά ίσως ο Στηβ έχει δίκιο. Ίσως ήρθε η ώρα να μείνετε πια μαζί και να αποκαλύψετε τη σχέση σας».

«Θέλω λίγο χρόνο ακόμα, Έρν μου!»

«Πόσο χρόνο πια; Είστε μαζί δυο χρόνια τώρα».

«Δεν ξέρω. Πώς θα το πάρει ο Τζέιμς; Σαν πατέρα τον έχω. Θα πέσει από τα σύννεφα!»

«Πρώτα απ' όλα, να μη σε νοιάζει τι θα πουν οι άλλοι, ούτε κι ο Τζέιμς να σε νοιάζει τι θα πει. Εξάλλου, σ' αγαπάει τόσο πολύ, που λες να τον επηρεάσουν οι ερωτικές σου προτιμήσεις;»

«Φοβάμαι! Άσε που πιστεύω ότι δεν θα θέλει να με ξαναδεί ο Στηβ μετά από αυτά που του είπα».

«Ο Στηβ σ' αγαπάει αληθινά. Κι άλλες φορές έχεις πει ότι χωρίζεις αλλά πάλι μαζί είστε. Ξέρει ότι όσα λες τα λες πάνω στα νεύρα σου. Σκέψου, πάντως, αυτό που σου ζητάει. Δείχνει πόσο σοβαρά βλέπει τα πράγματα μεταξύ σας. Κι αν ο μόνος σου φόβος είναι ο Τζέιμς, άσ' τον πάνω μου».

«Όχι, Έρν μου. Αν είναι να το πει κάποιος στον Τζέιμς, αυτός είμαι εγώ. Δεν θέλω να προδώσω την εμπιστοσύνη και την αγάπη που μου δείχνει τόσα χρόνια. Εξάλλου, πρέπει να στηρίξω την απόφασή μου».

«Έτσι σε θέλω! Αποφασισμένο και δυναμικό!»
είπε σκάζοντάς του ένα χαμόγελο.

«Και κοίτα, μόλις τελειώσουμε το μάθημα, πάρε ένα τηλέφωνο τον Στηβ και κανόνισε να βρεθείτε. Δεν ξέρω τι του είπες, αλλά είμαι σίγουρη ότι θα τα ξεχάσει όλα μόλις ακούσει τη γλυκιά φωνούλα σου».

«Αχ, Έρμ μου! Είσαι σπάνιος άνθρωπος».

«Αν σ' άκουγε η γιαγιά Αρχοντούλα να κόβεις έτσι το όνομά μου, θα σε σκότωνε», είπε λίγο πριν σηκώσει το ποτήρι της και πει μια γουλιά από τη σοκολάτα της.

«Θα ήθελα πολύ να γνωρίσω αυτή τη γιαγιά Αρχοντούλα. Είμαι πολύ περίεργος να δω τον άνθρωπο που διαμόρφωσε αυτό το πλάσμα που κάθεται απέναντί μου».

«Εντάξει, ευθύνεται για πολλές απόψεις μου αλλά, πίστεψέ με, το μεγαλύτερο μέρος του εαυτού μου το έφτιαξα μόνη μου. Εγώ και οι συγκυρίες».

«Γλυκιά μου Ερωτηίδα! Συγκυρίες και γονίδια είμαστε όλοι μας».

«Κι είμαστε όλοι καλοί κατά βάση, έτσι;»

«Έτσι. Και κάποια μέρα θα σου το αποδείξω».

«Προς το παρόν, μόνο την κακία και την πονηριά των ανθρώπων γνώρισα. Και φυσικά, εξαιρείσαι εσύ κι ο Τζέιμς».

«Αλήθεια, δεν μου είπες ποτέ. Από πού κι ως πού είναι φίλοι η γιαγιά σου με τον Τζέιμς;»

«Τι να σου πω! Μήπως μου εξήγησε, για να καταλάβω; Κάτι ακαταλαβίστικα μου έλεγε, ότι γνώρισε τη μαμά μου λόγω των καπνών που καλλιεργούσανε τότε, τη συμπάθησε και, όταν ήρθε αυτός στο Λονδί-

νο, κράτησαν επαφές. Τίποτα παραπάνω δεν ξέρω».

Ο Αποστόλης σήκωσε το φρύδι του. Ένωσε σαν κάτι να υπήρχε μεταξύ του Τζέιμς και της μητέρας της Έρνης. Ανακάτεψε με ένα κουταλάκι τη σοκολάτα του και με ύφος καχύποπτο στράφηκε στη φίλη του.

«Καλά, η μαμά σου δεν σου είχε μιλήσει ποτέ για τον φίλο της;»

Η Ερωτηίδα συννέφιασε.

«Η μαμά μου, από κάποια στιγμή και μετά, έγινε λιγομίλητη. Ίσως έφταιγε και η ασθένειά της. Γενικά, δεν αναφερόταν ούτε σε φίλους της ούτε και στον πατέρα μου. Τις λίγες πληροφορίες για αυτόν τις έχω από τη γιαγιά μου, οπότε δεν ξέρω αν επικοινωνούσε με τον Τζέιμς με κάποιον τρόπο. Ούτε έχω λόγο να αμφισβητήσω τα λεγόμενα της γιαγιάς. Για να το λέει εκείνη, έτσι θα είναι», είπε και κούνησε τους ώμους της.

«Δεν έχεις περιέργεια να μάθεις αν υπήρχε κάτι παραπάνω από φιλία μεταξύ των δυο τους;» αναδεύτηκε στη θέση του ο Αποστόλης, που του άρεσαν οι ιστορίες ξεχασμένου κι ανεκπλήρωτου έρωτα.

«Τι λες, ρε Τόλη; Τι να υπήρχε παραπάνω; Η μαμά μου έμενε Καβάλα κι ο Τζέιμς Λονδίνο. Τούς χώριζε τεράστια απόσταση».

«Η απόσταση δεν μπορεί να χωρίσει μια μεγάλη αγάπη! Αλλά δεν μιλάω για τότε που εγκαταστάθηκε εδώ ο Τζέιμς, μα για τότε που βρισκόταν στην Καβάλα. Απ' ό,τι θυμάμαι, μου είχες πει κάποτε ότι

εκεί γεννήθηκε και μεγάλωσε. Δεν γνωρίζουμε πότε έφυγε για Λονδίνο», ανεβοκατέβασε τα φρύδια του με νόημα.

«Όχι, αποκλείεται! Η γιαγιά δεν έχει αναφέρει ποτέ κάτι τέτοιο. Είπε μόνο ότι συνεργάζονταν στη δουλειά κι αναπτύχθηκε μεταξύ τους μια αγνή φιλία. Ναι, τώρα που το θυμάμαι, σαν να είχε τονίσει τη λέξη “αγνή”. Οπότε αποκλείεται να ήταν κάτι παραπάνω!»

«Κι αν τόνισε τη λέξη “αγνή” επίτηδες;»

«Τι θες να πεις;»

«Έλα, Έρν, και σε είχα για έξυπνη. Αν τόνισε τη λέξη, για να σου κρύψει την αλήθεια;»

«Ποιαν αλήθεια;»

«Ότι μπορεί ο Τζέιμς και η μαμά σου να ήταν ερωτευμένοι, να είχαν σχέση, πώς να σ’ το θέσω αλλιώς;»

«Όχι, Τόλη! Αποκλείεται!»

«Γιατί το αποκλείεις;»

«Γιατί, όπως σου είπα, η μαμά μου ήταν άρρωστη. Πάντα τη θυμάμαι μελαγχολική κι απόμακρη. Κι αν με ρωτάς, μάλλον είχε αυτήν την προδιάθεση από παιδί. Δεν έβγαινε από το σπίτι παρά μόνο για τον απογευματινό της περίπατο. Και πάντα μόνη. Ίσως της στοίχισε πολύ ο θάνατος του μπαμπά μου. Δεν θυμάμαι πολλά, ήμουν μικρή όταν τον χάσαμε, κι αργότερα η γιαγιά έλεγε να μην την πιέζω πολύ τη μαμά, γιατί σκαλίζω πληγές που πονάνε».

«Όσο τη θυμάσαι εσύ. Αν βάλεις κάτω όμως τις

ημερομηνίες, η σχέση της με τον Τζέιμς ήταν πριν γεννηθείς εσύ. Πότε αρρώστησε η μαμά σου;»

Η Ρω σήκωσε τους ώμους.

«Τι να σου πω. Δεν ξέρω ακριβώς. Δεν ρώτησα ποτέ, γιατί με πονούσε που την έβλεπα έτσι. Ήταν κάτι που απέφευγα», είπε θλιμμένα.

«Συγγνώμη, δεν ήθελα να σου θυμίσω δυσάρεστες καταστάσεις, αλλά ξέρεις πόσο με εξιτάρουν αυτές οι ιστορίες, οι διανθισμένες με έρωτα από το παρελθόν».

«Μα σου είπα, δεν υπήρχε έρωτας μεταξύ τους».

«Ας υποθέσουμε ότι είναι έτσι, ότι ήταν μόνο δύο φίλοι. Πώς εξηγείς ότι μόλις πριν από λίγους μήνες ο Τζέιμς ήρθε σε επαφή μαζί σου; Γιατί δεν το έκανε πιο νωρίς; Αν η γιαγιά σου είχε διατηρήσει, όπως λέει, μαζί του αυτή τη φιλία της κόρης της, όπως τη βάφτισε η ίδια, γιατί ο Τζέιμς λέει ότι τώρα τελευταία έμαθε για σένα; Άρα, από τότε που γεννήθηκες και μετά, ή η μαμά σου λόγω ασθένειας σταμάτησε να του γράφει, ή έμαθε ο μπαμπάς σου για τη φιλία, που δεν ήταν φιλία, και της απαγόρευσε να συνεχίσει να επικοινωνεί με οποιονδήποτε τρόπο μαζί του».

«Πολύ το τράβηξες», ψιθύρισε η Ερωτνίδα, που άρχισε να σκέφτεται πολύ σοβαρά όσα ξεστόμιζε ο φίλος της.

«Να δεις που κάτι κρύβεται πίσω από την πρόσκλησή σου στο Λονδίνο κι όχι μόνο οι σπουδές και η καλύτερη ζωή».

«Μα η γιαγιά είπε ότι...»

«Άσε τη γιαγιά για μια στιγμή και βάλε το μυαλό σου να δουλέψει. Θες να μου πεις ότι ο Τζέιμς ξύπνησε μια μέρα και αναρωτήθηκε: *“Τι να κάνω σήμερα; Ας πάρω τηλέφωνο εκείνη την παλιά μου φίλη στην Καβάλα, που δεν ξέρω αν ζει ή πέθανε, κι ας καλέσω την κόρη της, που επίσης δεν γνωρίζω την ύπαρξή της, για σπουδές”*; Είσαι με τα καλά σου; Η γιαγιά τον κάλεσε σίγουρα. Αλλά γιατί τώρα;»

«Μα δεν μου λες κάτι καινούριο. Το ξέρουμε ότι η γιαγιά τού έστειλε εκείνο το γράμμα».

«Με το οποίο τον ενημέρωνε για την ύπαρξή σου. Αλλά η γιαγιά είπε ότι επικοινωνούσαν τακτικά. Πίστεψέ με όμως ότι, όταν ο Τζέιμς πήρε αυτό το γράμμα, έτρεμε ολόκληρος. Ήμουν μπροστά. Βέβαια, δεν μπόρεσα να καταλάβω τι τον τάραξε, γιατί έσφιξε το γράμμα μέσα στην παλάμη του και δεν το άφησε στιγμή. Αποκλείεται να επικοινωνούσαν και να ταραχτηκε τόσο πολύ ο Τζέιμς με κάτι που ήδη γνώριζε. Εκτός κι αν τα νέα ήταν συνταρακτικά».

«Δεν ξέρω τι έβαλες με τον νου σου αλλά βγάλ' το! Η γιαγιά ήθελε να φύγω από την Καβάλα για να σπουδάσω, λεφτά δεν είχε η ίδια για να καλύψει τα έξοδα, θυμήθηκε ίσως αυτόν τον φίλο της μαμάς από το παρελθόν και θεώρησε ότι άξιζε να κάνει μια προσπάθεια. Ευτυχώς, ο Τζέιμς είναι τόσο φιλόανθρωπος, που δεν αρνήθηκε να βοηθήσει. Έτσι, βρέθηκα εδώ, και πίσω από τον ερχομό μου δεν κρύβεται κανένας μεγάλος έρωτας παρά μια αγνή φιλία».

«Μπορεί και να έχεις δίκιο. Αν με άφηνες να ρωτήσω τον Τζέιμς...»

«Όχι, φυσικά!» τον διέκοψε η Ερωτηνίδα.

«Μην τολμήσεις! Δεν θέλω να σκαλίζω καταστάσεις. Ακόμα κι αν είχαν κάτι βαθύτερο και πιο ουσιαστικό από την αγνή φιλία που λέει η γιαγιά, ποιος λόγος υπάρχει να το μάθουμε; Η μαμά μου δεν ζει, ο Τζέιμς έχει τη ζωή του, δεν θέλω να τον ταραξω παραπάνω».

«Δεν αναρωτήθηκες γιατί ο Τζέιμς πέρα από τη δουλειά του δεν ασχολείται με τίποτα άλλο;»

«Όχι! Αφιερώνει ώρες στη δουλειά του κι εμείς είμαστε η διασκέδασή του. Ίσως στην ηλικία που είναι να μην ενδιαφέρεται για τη γυναικεία συντροφιά. Να καλύπτουμε εμείς τα κενά του».

«Καλά, σίγουρα καλύπτουμε εμείς τα κενά του και με τον καλύτερο τρόπο», είπε γελώντας δυνατά.

«Δεν τον κάνουμε να βαριέται ποτέ. Εγώ με τα ερωτικά μου, για τα οποία φυσικά δεν γνωρίζει την πάσα αλήθεια, κι εσύ με τον χαρακτήρα σου που προσπαθεί με πείσμα να κατανοήσει σε βάθος».

Η Ερωτηνίδα σχημάτισε ένα προσποιητό χαμόγελο στο πρόσωπό της. Μπορεί να προσπάθησε να πείσει τον φίλο της ότι δεν έτρεχε τίποτα μεταξύ της μητέρας της και του Τζέιμς, αλλά οι υποψίες του Αποστόλη άρχισαν να τριβελίζουν και το δικό της μυαλό. *Μήπως, τελικά, δεν κρυβόταν πίσω από όλα αυτά η φιλανθρωπία του Τζέιμς, που τη δέχτηκε στο σπίτι του στο Λονδίνο και της πρόσφερε τόσες περι-*

ποιήσεις; Μήπως υπήρχε μια βαθιά κι ανεκπλήρωτη αγάπη που δεν χάθηκε στον χρόνο;

«Κάρφωσε» τα μάτια της στο ποτήρι με τη μισοτελειωμένη σοκολάτα κι αναστέναξε.

Ο Αποστόλης δεν άκουσε τον βαθύ αναστεναγμό της, καθώς η ματιά που έριξε στο ρολόι του τον έκανε να πεταχτεί όρθιος.

«Έρρ μου, πρέπει να φύγουμε. Θα αργήσουμε στο μάθημα».

«Ναι, έχεις δίκιο», συμφώνησε εκείνη και σηκώθηκε απρόθυμα.

Άφησαν τα χρήματα για τις σοκολάτες τους στο τραπέζι, σήκωσαν το χέρι -συνήθεια ελληνική-, για να ενημερώσουν τον Τζορτζ ότι φεύγουν, και βγήκαν στον γεμάτο πια δρόμο.

Εκείνη σκεπτική κι αμίλητη, με νου που έτρεχε στη μαμά της και στα περασμένα, ο Αποστόλης, φλύαρος και χαμογελαστός, σχολίαζε ό,τι έπεφτε στην αντίληψή του, πηγαίνοντας από το ένα θέμα στο άλλο με εξαιρετική ταχύτητα. Η Ερωτιίδα τον άφηνε να μιλάει χωρίς να ακούει όσα έλεγε. Άλλωστε, η σκέψη της ταξίδευε και σ' εκείνο το γράμμα της γιαγιάς της που έφτασε στα χέρια της λίγες μέρες πριν.

Καπνός 'Ε ΚΑΙ Έρωτας

Από τα Αλάτοσα της Μικράς Ασίας η Αρχοντή παίρνει τον δρόμο της προσφυγιάς και φτάνει στην Καβάλα της Μακεδονίας, τη γη του καπνού. Μοναδική της παρηγοριά το αγέννητο σπλάχνο της. Και η υπόσχεση που έδωσε στον άντρα της, Βασίλη, ότι θα παλέψει ό,τι κι αν γίνει. Οι θύμψεις, όμως, τη βασανίζουν, δεν την αφήνουν να ξεχάσει. Κι όσο θυμάται, το μίσος ολοένα και θεριεύει μέσα της και την κατασπαράζει. Την οδηγεί σε λανθασμένες αποφάσεις με καταστροφικές συνέπειες. Και φτάνει να ζει μία ζωή μισή.

Η εγγονή της, το πλάσμα που αγαπά περισσότερο κι από τον ίδιο της τον εαυτό, θα τη βοηθήσει, χωρίς να το γνωρίζει, να συνειδητοποιήσει τα λάθη της. Θα μπορέσει, άραγε, η Αρχοντή να βρει τη δύναμη να της αποκαλύψει την αλήθεια; Ή είναι πλέον πια αργά;

*Ένα ταξίδι από το παρελθόν στο παρόν,
μια περιπλάνηση από τη Μικρά Ασία
στη Μακεδονία, μα και σε εκείνα
τα συναισθήματα που κυβερνούν τη ζωή μας.*